

ratujTybet.org

WYBORY DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO 2009

PROJEKT SPOŁECZNEGO MONITORINGU

RAPORT

**PROGRAM TYBETAŃSKI FUNDACJI INNA PRZESTRZEŃ
CZERWIEC 2009**

SPIS TREŚCI

WNIOSKI	3
WPROWADZENIE	4
CELE PROJEKTU I PODJĘTE DZIAŁANIA	4
NASZE PYTANIA	6
PYTANIA DO EURODEPUTOWANYCH.....	6
PYTANIA DO KANDYDATÓW W WYBORACH DO PE.....	7
ODPOWIEDZI EURODEPUTOWANYCH I KANDYDATÓW W WYBORACH DO PE.....	9
KONFERENCJE Z UDZIAŁEM KANDYDATÓW NA EUROPOSŁÓW.....	11
ZAŁĄCZNIKI.....	13
LIST DO EURODEPUTOWANYCH.....	13
LIST DO KANDYDATÓW DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO.....	14
TYBET W PARLAMENCIE EUROPEJSKIM.....	15
O NAS.....	17

WNIOSKI

1. Pierwszym wnioskiem płynącym z trwającego ponad trzy miesiące społecznego monitoringu wyborów do PE jest bardzo utrudniona możliwość komunikowania się wyborców z swoimi przedstawicielami lub kandydatami. Na ponad 300 imiennie wysłanych listów uzyskaliśmy zaledwie 15 odpowiedzi (5%).
2. Bardzo dużym utrudnieniem w uzyskaniu konkretnych informacji na temat programu wyborczego brak danych kontaktowych do kandydatów. (Danych nie udostępnia Państwowa Komisja Wyborcza, z drobnymi wyjątkami – nie podają tych danych komitety ani sami kandydaci). Ostateczne listy kandydatów zostały ogłoszone dość późno w stosunku do terminów wyborów (około miesiąc), na co zwracali uwagę niektórzy kandydaci podkreślając brak czasu na możliwość ustosunkowania się do wszystkich pytań kierowanych przez wyborców i zainteresowane organizacje.
3. Podczas trwania kampanii możliwy był bezpośredni kontakt z niewielką grupą kandydatów podczas rozmaitych konferencji, organizowanych jednak głównie w większych miastach (w ramach monitoringu wzięliśmy udział w dwóch takich spotkaniach). Takie fora nie umożliwiają udzielenia szczegółowych odpowiedzi, większość kandydatów nie była przygotowana na szczegółowe pytania lub unikała konkretnych odpowiedzi. Kandydaci nie przesłali także odpowiedzi na pytania zadane drogą mailową po takich spotkaniach.
4. Martwi również braku jakichkolwiek odpowiedzi bezpośrednio od komitetów lub partii biorących udział w wyborach mających możliwość samodzielnego wprowadzenia swoich kandydatów do PE.
5. Ilość uzyskanych odpowiedzi, wskazująca na możliwość (lub brak) kontaktu z kandydatami mogą być jedną z odpowiedzi na kwestię zmniejszającej się wraz z każdymi wyborami frekwencji wyborczej i wskazywać na oddalanie się polityków od zwykłych obywateli i interesujących ich spraw. W trakcie kampanii wyborczej praktycznie brak było rzeczowych dyskusji na temat spraw międzynarodowych – w odniesieniu zarówno do Unii Europejskiej czy o charakterze globalnym. Zatem praktycznie niezauważalne było poruszanie kwestii takich jak przestrzeganie praw człowieka, pomocy dla krajów globalnego południa czy pokoju międzynarodowego etc.
6. Mimo uzyskania małej liczby odpowiedzi cieszy fakt, że osoby zainteresowane sytuacją w Tybecie znajdują się we wszystkich znaczących ugrupowaniach biorących udział w wyborach. Większość nadesłanych odpowiedzi miała merytoryczny charakter i wykazywała poparcie dla kwestii Tybetu. Ilość udzielonych odpowiedzi nie pozwala jednak na wyciągnięcie bardziej ogólnych wniosków (np. dotyczących zaangażowania poszczególnych ugrupowań czy poparcia dla konkretnych rozwiązań). Wszystkie nadesłane odpowiedzi znajdują się na stronie: www.ratujtybet.org/wybory

WPROWADZENIE

7 czerwca w Polsce odbędą się wybory do Parlamentu Europejskiego. W związku z tym Program Tybetański Fundacji Inna Przestrzeń realizował projekt Społecznego Monitoringu Wyborów pod kątem zaangażowania ugrupowań politycznych oraz kandydatek i kandydatów biorących udział w wyborach w działania na rzecz przestrzegania praw człowieka w Chinach i Tybecie.

Wybory wydają się takim momentem, kiedy obywatel może uzyskać informacje na temat przekonań, programów i stanowiska kandydatów oraz zdobycia deklaracji, według których będzie mógł w przyszłości oceniać działalność polityków lub też zgłaszać się z ważnymi dla niego kwestiami. Pośrednikami między obywatelami a politykami, poza mediami, mogą być inicjatywy i organizacje obywatelskie. Dysponują one większymi możliwościami dotarcia do polityków niż przeciętny obywatel (np. środki finansowe, zaangażowanie wolontariuszy).

Po dramatycznych wydarzeniach w Tybecie w marcu 2008 r. problem łamania praw człowieka w tym kraju został szeroko nagłośniony w mediach, był przedmiotem wypowiedzi czołowych polityków z Prezydentem i Premierem, Marszałkami Sejmu i Senatu na czele. Według badań CBOS przeprowadzonych w maju 2008 r. ponad 60% Polaków orientuje się w obecnej sytuacji Tybetu. Kwestia ta też była szeroko komentowana przy okazji Igrzysk Olimpijskich w Pekinie w 2008 r. W związku z tym można było zakładać, że politycy będą posiadać własne stanowisko w tej sprawie, a także wykorzystać popularność tematu przy okazji kampanii wyborczej.

Parlament Europejski jest jedną z instytucji najaktywniej wypowiadających się na temat Tybetu i przestrzegania praw człowieka w Chinach, o czym świadczą liczne rezolucje na ten temat. W 2008 roku polscy politycy, w tym Premier oraz przedstawiciele MSZ wielokrotnie wskazywali na rolę Unii Europejskiej w prowadzeniu dialogu z Chinami na temat przestrzegania praw człowieka.
→ Więcej informacji na temat roli Parlamentu Europejskiego w działaniach na rzecz Tybetu przedstawiamy w załączonym tekście „Tybet w Parlamencie Europejskim”.

Projekt w całości realizowany był społecznie, dzięki zaangażowaniu wolontariuszy działających w ramach Zespołu ds. Międzynarodowych Programu Tybetańskiego Fundacji Inna Przestrzeń.

CELE PROJEKTU I PODJĘTE DZIAŁANIA

Celami projektu Społecznego Monitoringu wyborów do Parlamentu Europejskiego było:

1. Dostarczenie wyborcom informacji na temat działań podejmowanych na rzecz Tybetu na forum Unii Europejskiej
2. Zachęcenie ugrupowań politycznych i polityków do podejmowania aktywnych działań na rzecz przestrzegania praw człowieka w Chinach i Tybecie

3. Zachęcenie Polaków do udziału w wyborach.

Co zrobiliśmy w ramach monitoringu:

1. Wysłane zostały listy do wszystkich urzędujących eurodeputowanych z prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie Tybetu.
2. Wysłane zostały listy do dużej grupy kandydatów do Parlamentu Europejskiego i komitetów wyborczych z prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie Tybetu.
3. Uzyskane odpowiedzi opublikowane zostały na stronie <http://ratujtybet.org/wybory>
4. Przedstawiciele Programu Tybetańskiego wzięli udział w dwóch debatach z udziałem kandydatów do Parlamentu Europejskiego, podczas których zadali pytania o kwestię Tybetu i obrony praw człowieka.
5. Na bieżąco monitorowano wypowiedzi polityków odnośnie polityki zagranicznej (stałe działanie Programu Tybetańskiego).

NASZE PYTANIA

Pytania skierowane do obecnych posłów jak i kandydatów były bardzo podobne w treści, dotyczyły ustosunkowania się do konkretnych propozycji działań na rzecz Tybetu zgłaszanych od dłuższego czasu przez organizacje pozarządowe a także będące przedmiotem debaty w samym Parlamencie Europejskim. Chcieliśmy w ten sposób sprawdzić gotowość do podejmowania konkretnych działań i decyzji a nie tylko uzyskać ogólne deklaracje poparcia dla sprawy przed wyborami.

Pytanie dotyczące **realizacji Rezolucji PE z dnia 6 lipca 2000 r.** było przedmiotem ogólnoeuropejskiej kampanii prowadzonej przez organizacje działające na rzecz Tybetu. Więcej informacji na temat kampanii znajduje się na stronie: <http://www.tibet-europe.eu/> Rezolucja zakładała wezwanie państw członkowskich do uznania Tybetańskiego Rządu Emigracyjnego w przypadku braku postępu w rozmowach pomiędzy stroną chińską a tybetańską.

Kwestia **ustanowienia specjalnego koordynatora ds. Tybetu w ramach Unii Europejskiej** jest postulatem zgłaszanym przez europejskie organizacje działające na rzecz Tybetu, a także podnoszonym w ramach funkcjonującej w PE Tibet Intergroup.

Stanowisko Bronisława Geremka odnośnie zorganizowania „okrągłego stołu” dla Tybetu było odpowiedzią na brutalne stłumienie protestów w Tybecie w marcu 2008 r. Wystąpienie prof. Geremka można obejrzeć pod adresem: http://ratujtybet.org/wybory/Prof_Bronislaw_Geremek_o_Tybecie

PYTANIA DO EURODEPUTOWANYCH

Jednym z głównych punktów kampanii było nawiązanie kontaktu z wszystkimi urzędującymi europosłami oraz najważniejszymi polskimi partiami politycznymi a także po ogłoszeniu przez Państwową Komisję Wyborczą list kandydatów – z kandydatami w wyborach do Parlamentu Europejskiego.

Imienne listy do urzędujących eurodeputowanych, w liczbie 54, zostały wysłane dnia 5 marca 2009 r. na adresy polskich biur poselskich. Posłów poprosiliśmy o przekazanie do dnia 30 marca 2009 r. informacji:

1. na temat dotychczas osobiście podjętych działań na rzecz przestrzegania praw człowieka w Chinach i w Tybecie na forum Parlamentu Europejskiego;
2. stanowiska wobec rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 6 lipca 2000 r. uwzględniającej "możliwość uznania Tybetańskiego Rządu Emigracyjnego jako prawomocnej reprezentacji narodu tybetańskiego w przeciągu trzech lat, jeśli władze w Pekinie i Tybetański Rząd Emigracyjny nie osiągną porozumienia w sprawie nowego statusu Tybetu, na drodze negocjacji zorganizowanych pod patronatem Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych";

3. stanowiska wobec postulatu zgłaszanego przez organizacje praw człowieka w sprawie powołania specjalnego koordynatora ds. Tybetu w strukturach Unii Europejskiej na wzór specjalnego koordynatora ds. Tybetu w strukturach Departamentu Stanu USA;
4. stanowiska wobec propozycji zgłoszonej w dniu 26 marca 2008 r. w Parlamencie Europejskim przez prof. Bronisława Geremka w sprawie zorganizowania Okrągłego Stołu z udziałem Dalajlamy i przedstawicieli władz chińskich pod patronatem Przewodniczącego Parlamentu Europejskiego;
5. informacji, czy eurodeputowany ponownie kandydować w wyborach do Parlamentu Europejskiego.

Uzyskaliśmy odpowiedzi od trzech eurodeputowanych:

- Filipa Kaczmarka (PO)
- Hanny Foltyn-Kubickiej (PIS) oraz
- Genowefy Grabowska (Centrolewica),

w tym dwie odpowiedzi (Karczmarek i Foltyn-Kubicka) zawierały merytoryczne odpowiedzi na zadane pytania. Odpowiedź w postaci Uchwały Rady Krajowej przesłała także partia Zieloni 2004.

PYTANIA DO KANDYDATÓW W WYBORACH DO PE

Wystosowanie pytań do kandydatów możliwe było po ogłoszeniu list wyborczych przez Państwową Komisję Wyborczą. Ze względu na b. dużą ilość komitetów i kandydatów w doborze kandydatów, którym zadane zostaną pytania kierowaliśmy się sondażami przedwyborczymi. Listy zostały wysłane do kandydatów z partii przekraczających próg wyborczy według sondaży na początku maja (PO, PIS, PSL) oraz wybranych kandydatów pozostałych komitetów wyborczych partii mających obecnie swoich przedstawicieli w Sejmie lub Parlamencie Europejskim (SLD-UP, Porozumienie dla Przyszłości) oraz wszystkich zarejestrowanych komitetów wyborczych.

Największym wyzwaniem podczas realizacji tego punktu kampanii było dotarcie do kandydatów. Ze względu na społeczny charakter projektu, brak dodatkowych specjalnych środków finansowych na jego realizację oraz dużą grupę docelową, oraz chęć bezpośredniego dotarcia zdecydowano się na wysłanie pytań listownie. Zdecydowana większość kandydatów nie posiadała własnej strony WWW, na której prezentowałyby swój program i na której można byłoby jednocześnie znaleźć dane adresowe. Danych kontaktowych do kandydatów nie udostępniały także na stronach WWW Państwowa Komisja Wyborcza ani komitety wyborcze.

Dzięki zaangażowaniu wolontariuszy udało się większości adresów wszystkich kandydatów, listy z pytaniami zostały wysłane m.in. do organizacji, instytucji lub miejsca pracy (organów samorządowych, szkół, fundacji, prywatnych firm itp.) Listy do kandydatów, do których nie udało się odnaleźć danych kontaktowych, zostały przesłane na adres odpowiednich komitetów wyborczych. Ponadto to samo pismo trafiło do wszystkich komitetów wyborczych.

Listy do kandydatów i komitetów wyborczych zostały wysłane 5 maja 2009 r. w łącznej liczbie 260 (250 listów do kandydatów oraz 10 do komitetów wyborczych).

Podobnie jak w liście do eurodeputowanych, kandydatów poprosiliśmy o:

1. przekazanie nam stanowiska ugrupowania/kandydata/-tki w sprawie obecnej sytuacji w Tybecie: trwającej 50 lat okupacji i rażącego naruszenia praw człowieka przez władze ChRL;
2. przekazanie informacji o inicjatywach i działaniach ugrupowania/ kandydata/-tki na rzecz przestrzegania praw człowieka w Chinach i Tybecie;
3. przekazanie stanowiska odnośnie propozycji powołania specjalnego koordynatora ds. Tybetu w strukturach Unii Europejskiej;
4. przekazanie stanowiska wobec Rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 6 lipca 2000 r. uwzględniającej *„możliwość uznania Tybetańskiego Rządu Emigracyjnego jako prawomocnej reprezentacji narodu tybetańskiego w przeciągu trzech lat, jeśli władze w Pekinie i Tybetański Rząd Emigracyjny nie osiągną porozumienia w sprawie nowego statusu Tybetu, na drodze negocjacji zorganizowanych pod patronatem Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych”*

ODPOWIEDZI EURODEPUTOWANYCH I KANDYDATÓW W WYBORACH DO PE

W rezultacie do dnia 3 czerwca 2009 r. otrzymaliśmy:

- **15 odpowiedzi** (w tym trzy od urzędujących deputowanych i jeden od komitetu wyborczego)
- **10 listów zostało zwróconych (w sumie 10% z oczekiwanych odpowiedzi)**
- **90%** listów pozostała bez odpowiedzi

Odpowiedzi udzieliły nam kandydaci następujących partii (osoby wg. kolejności wpłynięcia odpowiedzi):

PO - 9 odpowiedzi:

- Filip Kaczmarek
- Sidonia Jędrzejewska
- Aleksandra Sheybal-Rostek
- Marek Kolasiński
- Piotr Skrzyniarz
- Maciej Dąbrowski
- Marcin Bugajski
- Adam Leik
- Bogusław Sonik

PiS - 2 odpowiedzi:

- Hanna Foltyn-Kubicka
- Piotr Babinetz

Centrolewica/Porozumienie dla Przyszłości -2 odpowiedzi

- Genowefa Grabowska
- Zieloni 2004

PSL - 1 odpowiedź

- Elżbieta Fabisiak

SLD-UP - 1 odpowiedź

- Lidia Geringer de Oedenberg

Fragmety odpowiedzi wybranych kandydatów:

→ Wszystkie nadesłane odpowiedzi znajdują się na stronie www.ratujtybet.org/wybory

Bogusław Sonik (PO): „W debatach nad prawami człowieka od początku aktywności na forum europejskim domagałem się, aby Unia Europejska zorganizowała sprawny instrument finansowy pozwalający na promocję demokracji w krajach zagrożonych, a umowy podpisywane z krajami trzecimi zawierały klauzulę poświęconą przestrzeganiu praw człowieka i wyposażone były w odpowiednie narzędzia perswazji i nacisku politycznego. Istotne jest, aby narzędzia te były skuteczne oraz by wprowadzanie sankcji politycznych i gospodarczych uderzało bezpośrednio w sfery rządzące, z ominięciem obywateli. (...) Jeśli chodzi o powołanie specjalnego koordynatora ds. Tybetu w strukturach europejskich, to jestem zdania, że należy powołać urząd koordynatora ds. praw człowieka przy Przedstawicielu UE ds. Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa.”

Marcin Bugajski (PO): „Popieram pomysł powołania specjalnego koordynatora ds. Tybetu w strukturach Unii Europejskiej. Jestem pomysłodawcą przyjętej przez Radę Miejską w Łodzi uchwały wyrażającej oburzenie zachowaniem Chin wobec Tybetu oraz apelującej do mieszkańców Łodzi o podjęcie bojkotu chińskich towarów. Uczestniczę we wszystkich organizowanych w tym mieście imprezach dotyczących tej tematyki.”

Elżbieta Fabisiak (PSL): „Popieram wszelkie działania na rzecz Wolnego Tybetu. To co nie wyszło radnym w Warszawie, zostało zrealizowane przez radnych Rady Miasta Olsztyn. W marcu br. podjęliśmy uchwałę o nadaniu nazwy Wolnego Tybetu jednemu ze skwerów w Olsztynie przy ulicy Bałtyckiej. Uważam, że w strukturach Unii Europejskiej powinien być powołany koordynator ds. Tybetu. Może dziwić fakt, że nie ma go dotychczas, tak jak i brak postępu w realizacji Rezolucji z dnia 6 lipca 2000 roku. To kwestia do rozstrzygnięcia przez nowy parlament.”

Rada Krajowa Zielonych 2004: „Wyrażamy protest wobec brutalnego łamania praw człowieka w Tybecie przez władze chińskie. Solidaryzujemy się z narodem tybetańskim, wobec którego stosowana jest polityka systematycznego wyniszczania. Domagamy się, aby rząd RP oficjalnie uznał Dalajlamę i rząd tybetański na wychodźstwie za legalnych reprezentantów dążeń i aspiracji wolnościowych narodu tybetańskiego. Domagamy się natychmiastowego wycofania odpowiedzialnych za masakry lokalnej ludności wojsk chińskich z obszaru Tybetu i wysłanie w rejon sił rozjemczych. ONZ. Oczekujemy, że Polska włączy się czynnie w działania międzynarodowe na rzecz autonomii Tybetu i zagwarantowania przestrzegania tam praw człowieka.”

Piotr Babinetz (PIS): „Uważam, że rezolucja Parlamentu Europejskiego powinna być zostać zrealizowana już przed kilku laty. Należy do niej niezwłocznie wrócić. (...) Mam nadzieję, że działalność Programu Tybetańskiego Fundacji Inna Przestrzeń będzie cegiełką, która złoży się na propagowanie wiedzy o tragedii Tybetu i w efekcie doprowadzi do poprawy losu Tybetańczyków.”

Hanna Foltyn-Kubicka (PIS): „Uważam, że prześladowania Tybetańczyków to jedno z największych nieszczęść współczesnego świata. Popieram wszelkie działania na rzecz obrony praw człowieka w ChRL.”

Lidia Geringer de Oedenberg (SLD-UP): „*Pani Poseł popiera działalności Dalajlamy oraz jego stanowisko w kwestii okupacji Tybetu przez Chińską Republikę Ludową*”

KONFERENCJE Z UDZIAŁEM KANDYDATÓW NA EUROPOSŁÓW

W ramach badania stanowiska kandydatów na europosłów w kwestii łamania praw człowieka w Tybecie, przedstawiciele Programu Tybetańskiego wzięli udział w dwóch debatach z udziałem kandydatów z różnych ugrupowań politycznych.

Konferencja pt.: „**Jakiej chcecie Europy**” odbyła się 18 maja 2009 w Fundacji im. St. Batorego. Udział w niej wzięli kandydaci do Parlamentu Europejskiego: **Danuta Hubner (PO), Michał Kamiński (PIS), Wojciech Olejniczak (SLD), Janusz Piechociński (PSL), Dariusz Rosati (Socjaldemokracja Polska).**

Ogólne kwestie dotyczące potrzeby przeciwdziałania naruszeniom praw człowieka zostały przedstawione we wstępie do konferencji przez Danutę Hubner, Janusza Piechocińskiego oraz Michała Kamińskiego. W części konferencji poświęconej pytaniom i komentarzom z sali zadaliśmy pytanie o stanowisko kandydatów w sprawach będących przedmiotem zainteresowania Parlamentu Europejskiego, takie jak:

1. powołanie specjalnego unijnego koordynatora ds. Tybetu
2. wysłanie grupy badawczej ONZ do Tybetu i ewentualność uznania Rządu Tybetańskiego na Uchodźstwie
3. oraz dotychczasowe działania kandydatów kwestii przestrzegania praw człowieka w Chinach i Tybecie.

Niestety kwestia łamania praw człowieka została pominięta przez większość panelistów. Do tej kwestii ustosunkował się jedynie **Janusz Piechociński**: „*To są bardzo trudne kwestie, bo z jednej strony politycy nie tylko europejscy przywiązują olbrzymią wagę do kanonu podstawowego swobód i wolności obywatelskich, czy ludzkich, a z drugiej strony, nie tylko już ze strony praktyki politycznej, nie tylko u nas, kierują się zupełnie innymi prawami. Europa musi wziąć na siebie ciężar przypominania światu i nam samym o fundamentalnych prawach. Mamy takie zobowiązanie. Pytanie tylko, jak to robić skutecznie, żeby tylko udzielać tego wsparcia.*”

Ponieważ, pytanie o stanowisko kandydatów na eurodeputowanych względem wymienionych wyżej kwestii zostało pominięte wśród odpowiedzi na inne pytania, postanowiliśmy wysłać drogą elektroniczną prośbę o ponowne wypowiedzenie się kandydatów w interesujących nas kwestiach związanych z prawami człowieka w Tybecie. Nie przesłano żadnych odpowiedzi.

28 maja 2009 r. w Collegium Civitas odbyła się debata przedwyborcza z udziałem warszawskich kandydatów na eurodeputowanych: **dr Rafała Trzaskowskiego (PO), Elżbietę Jakubiak (PIS) i Piotra Gadzinowskiego (SLD-UP).**

Po krótkiej prezentacji kandydatów moderator oddał głos zgromadzonej publiczności. Zadaliśmy następujące pytania:

1. Jakie jest stanowisko kandydata/-tki w sprawie obecnej sytuacji w Tybecie: trwającej 50 lat okupacji i rażących naruszeń praw człowieka przez władze ChRL?
2. Jakie jest stanowisko kandydata/-tki wobec rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 6 lipca 2000 r. uwzględniającej "możliwość uznania Tybetańskiego Rządu Emigracyjnego jako prawomocnej reprezentacji narodu tybetańskiego w przeciągu trzech lat, jeśli władze w Pekinie i Tybetański Rząd Emigracyjny nie osiągną porozumienia w sprawie nowego statusu Tybetu, na drodze negocjacji zorganizowanych pod patronatem Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych"?
3. Czy Parlament Europejski jest organem kompetentnym do walki o prawa człowieka na arenie międzynarodowej i w dialogu z ChRL?

Jako pierwszy do pytań ustosunkował się dr **Rafał Trzaskowisk**, według którego Parlament Europejski jest z definicji organem, na forum którego powinny toczyć się dyskusje o wartościach takich jak znaczenie praw człowieka, zwłaszcza w sytuacji, gdy większość pojedynczych państw członkowskich uprawia tzw. Realpolitik skoncentrowaną w głównej mierze na lukratywnej współpracy gospodarczej z ChRL. Parlament Europejski złożony z przedstawicielstw państw członkowskich może mieć większy wpływ na politykę ChRL, w radykalnych przypadkach może się posunąć do nałożenia na ten kraj sankcji.

Elżbieta Jakubiak zauważyła, że społeczność międzynarodowa miała unikalną szansę na formowanie ostrego dialogu z Chinami w kwestii praw człowieka przed Igrzyskami Olimpijskimi, ale ją zaprzepaściła. W tej sytuacji obecna posłanka uważa, że nie ma szansy na pozytywnej rozwiązanie w kwestii Tybetu.

Piotr Gadzinowski już na początku swojej wypowiedzi jasno zaznaczył, że Tybetański Region Autonomiczny jest częścią ChRL oraz że istnieją istotne różnice w rozumieniu idei praw człowieka na Zachodzie i Wschodzie, zwłaszcza w Azji. Zdecydowanie odrzucił możliwość prowadzenia dialogu z Chinami w kwestii tybetańskiej, gdyż „Chińczyków nie wolno pouczać”. Zasugerował, że najskuteczniejszymi sposobami na rozwiązanie problemu łamania praw człowieka w Tybecie jest walka z biedą Tybetańczyków oraz stworzenie programu stypendialnego dla Chińczyków i Tybetańczyków, którzy na Zachodzie mogliby zapoznać się z „zachodnimi standardami ochrony praw człowieka”.

ZAŁĄCZNIKI

list do eurodeputowanych

Warszawa, 5 marca 2009 r.

W związku ze zbliżającymi się wyborami do Parlamentu Europejskiego, informujemy, że nasza organizacja rozpoczęła projekt społecznego monitoringu wyborów pod kątem zaangażowania ugrupowań politycznych oraz kandydatek i kandydatów w wyborach w działania na rzecz przestrzegania praw człowieka w Chinach i Tybecie.

W 2008 roku, po dramatycznych wydarzeniach w Tybecie, Polacy na wiele sposobów okazali solidarność z prześladowanymi Tybetańczykami. Liczymy na to, że przerodzi się ona w poparcie działań na rzecz Tybetu na poziomie politycznym, które doprowadziłyby do pokojowego rozwiązania konfliktu w Tybecie, w tym zaprzestania brutalnych prześladowań i rozpoczęcia konstruktywnego dialogu pomiędzy rządem Chińskiej Republiki Ludowej a przywódcą Tybetańczyków Dalajlamą i Tybetańskim Rządem Emigracyjnym.

W związku z planowanymi przez nas działaniami, uprzejmie prosimy o przekazanie nam:

1. informacji na temat dotychczas osobiście podjętych działań na rzecz przestrzegania praw człowieka w Chinach i w Tybecie na forum Parlamentu Europejskiego;
2. stanowiska wobec rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 6 lipca 2000 r. uwzględniającej "możliwość uznania Tybetańskiego Rządu Emigracyjnego jako prawomocnej reprezentacji narodu tybetańskiego w przeciągu trzech lat, jeśli władze w Pekinie i Tybetański Rząd Emigracyjny nie osiągną porozumienia w sprawie nowego statusu Tybetu, na drodze negocjacji zorganizowanych pod patronatem Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych";
3. stanowiska wobec postulatu zgłaszanego przez organizacje praw człowieka w sprawie powołania specjalnego koordynatora ds. Tybetu w strukturach Unii Europejskiej na wzór specjalnego koordynatora ds. Tybetu w strukturach Departamentu Stanu USA;
4. stanowiska wobec propozycji zgłoszonej w dniu 26 marca 2008 r. w Parlamencie Europejskim przez prof. Bronisława Geremka w sprawie zorganizowania Okrągłego Stołu z udziałem Dalajlamy i przedstawicieli władz chińskich pod patronatem Przewodniczącego Parlamentu Europejskiego;
5. informacji, czy zamierza Pan/Pani ponownie kandydować w wyborach do Parlamentu Europejskiego.

Będziemy wdzięczni za przekazanie nam w/w informacji do dnia 30 marca, ponieważ stanowiska wszystkich kandydatek i kandydatów planujących udział w wyborach zamierzamy opublikować na naszej stronie internetowej: www.ratujTybet.org/wybory, a podsumowanie zebranych informacji przekazać zainteresowanym dziennikarzom.

list do kandydatów do Parlamentu Europejskiego

Warszawa, 5 maja 2009 r.

Szanowni Kandydaci do Parlamentu Europejskiego!

W związku ze wyborami do Parlamentu Europejskiego, informujemy, że nasza organizacja rozpoczęła projekt społecznego monitoringu wyborów pod kątem zaangażowania ugrupowań politycznych oraz kandydatek i kandydatów w wyborach w działania na rzecz przestrzegania praw człowieka w Chinach i Tybecie.

W 2008 roku, po dramatycznych wydarzeniach w Tybecie, Polacy na wiele sposobów okazali solidarność z prześladowanymi Tybetańczykami. Liczymy na to, że przerodzi się ona w poparcie działań na rzecz Tybetu na poziomie politycznym, które doprowadziłyby do pokojowego rozwiązania konfliktu w Tybecie, w tym zaprzestania brutalnych prześladowań i rozpoczęcia konstruktywnego dialogu pomiędzy rządem Chińskiej Republiki Ludowej a przywódcą Tybetańczyków Dalajlamą i Tybetańskim Rządem Emigracyjnym. 12 marca br. Parlament Europejski przyjął Rezolucję w której „*wzywa władze Chin, by zapewniły ekspertom ONZ ds. praw człowieka oraz uznanym międzynarodowym organizacjom pozarządowym wstęp do Tybetu, co umożliwi im zbadanie panującej tam sytuacji;*”.

W związku z podejmowanymi przez nas działaniami, uprzejmie prosimy o przekazanie nam Państwa stanowiska w następujących kwestiach, będących dotychczas przedmiotem zainteresowania Parlamentu Europejskiego:

1. Trwającej 50 lat okupacji Tybetu i rażących naruszeń praw człowieka przez władze Chińskiej Republiki Ludowej;
2. Propozycji powołania specjalnego koordynatora ds. Tybetu w strukturach Unii Europejskiej;
3. Rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 6 lipca 2000 r. uwzględniającej „*możliwość uznania Tybetańskiego Rządu Emigracyjnego jako prawomocnej reprezentacji narodu tybetańskiego w przeciągu trzech lat, jeśli władze w Pekinie i Tybetański Rząd Emigracyjny nie osiągną porozumienia w sprawie nowego statusu Tybetu, na drodze negocjacji zorganizowanych pod patronatem Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych*”, oraz
4. informacji na temat dotychczas podejmowanych przez Państwa działań na rzecz przestrzegania praw człowieka w Chinach i w Tybecie.

Tybet w Parlamencie Europejskim

Przestrzeganie praw człowieka to priorytetowy cel w europejskiej polityce zagranicznej, jego realizacja spoczęła na barkach Parlamentu Europejskiego, który w ostatniej dekadzie udowodnił swoje rosnące zaniepokojenie i zaangażowanie w kwestię tybetańską.

Warto przypomnieć liczne rezolucje Parlamentu w sprawie Tybetu: z 2000 roku, dotyczącą możliwości uznania przez państwa członkowskie Tybetańskiego Rządu na Uchodźstwie. Zakładano, że w przypadku braku porozumienia między Pekinem a Rządem Tybetańskim powinno dojść do negocjacji z udziałem Sekretarza Generalnego ONZ. Termin wyznaczony w rezolucji upłynął w lipcu 2003. Jak dotąd, mimo licznych listów i przypomnień ze strony organizacji działających na rzecz Tybetu, nie doszło jednak do realizacji przyjętych postanowień. Parlament wydał również w 2005 roku rezolucję odnoszącą się do wyroku Tenzina Deleka Rinpocze, działacza społecznego prowincji Syczuan. Rinpocze został oskarżony i skazany na karę śmierci mimo braku przekonujących dowodów zarzucanej mu winy (zamachów bombowych), w styczniu 2005 wyrok zmieniono na dożywocie. Rezolucja wyrażała także zaniepokojenie sytuacją w Chinach, kładła nacisk na dopuszczenie niezależnego obserwatora z ONZ ds. tortur do zbadania sprawy, wzywała państwa członkowskie do utrzymania embarga wobec ChRL na handel bronią (z roku 1989 po masakrze na Placu Tiananmen). Rezolucja z 2005 „uwzględniała brak postępów w dialogu między UE a Chinami w sprawie praw człowieka” dotyczyła także Hong Kongu, w sprawie Tybetu z kolei nawoływała do zakończenia prowadzonej przez ChRL „edukacji patriotycznej” będącej w istocie przymusową indoktrynacją dodatkowo nakazującą Tybetańczykom (wbrew ich woli) podpisywanie oświadczeń, w których donoszą, że Jego Świątobliwość Dalajlama jest niebezpiecznym separatystą. Podobna rezolucja została przyjęta w 2006.

W kwietniu 2008, wkrótce po krwawych wydarzeniach w Tybecie, Parlament Europejski wydał rezolucję, w której znalazło się zaproszenie dla Jego Świątobliwości Dalajlamy do wystąpienia na posiedzeniu plenarnym PE pod koniec 2008 roku. Rezolucja potępiała także ChRL za łamanie własnych zobowiązań wobec ruchu olimpijskiego odnoszących się do poprawy sytuacji praw człowieka i demokratyzacji.

Z okazji pięćdziesiątej rocznicy tybetańskiego powstania narodowego, 12 marca 2009 r., PE przyjął rezolucję, przypominającą poruszające przemówienie Dalajlamy w grudniu 2008, w którym dziękował Dalajlama za wyrażaną w rezolucjach troskę i nieustające próby zwrócenia uwagi na udrękę narodu tybetańskiego. Sama rezolucja ponownie nawoływała do uwolnienia wszelkich więźniów politycznych (wśród których warto wymienić Xi Panczenlamę, uważanego za najmłodszego więźnia politycznego), wpuszczenia ekspertów ONZ na terytorium ChRL i nawiązania konstruktywnego dialogu z przedstawicielami Tybetu.

Pewne nadzieje wiązano z „otwartym wysłuchaniem” dotyczące ogłoszonego przez stronę Tybetańską „Memorandum w sprawie autonomii Tybetu”. Wysłuchanie miało się odbyć na forum Parlamentu z udziałem strony tybetańskiej pod koniec marca 2009 r., z udziałem przedstawicieli strony chińskiej i organizacji pozarządowych, władze ChRL odmówiły jednak ostatecznie udziału w tym wydarzeniu.

Wcześniej Parlament Europejski szansy na zmianę sytuacji w Tybecie dopatrywał się w Igrzyskach Olimpijskich. Warto tu wspomnieć o znaczących gestach niektórych sportowców – między innymi Szymona Kołeckiego, który ogolił głowę w geście solidarności z pokrzywdzonymi Tybetańczykami i innymi mniejszościami w państwie chińskim. Przewodniczący PE Hans-Gert Pöttering, który wpiery zachęcał sportowców do podobnych działań, osobiście podziękował Polakowi za zaangażowanie w oficjalnym liście. Warto też przypominać o parlamentarnym wystąpieniu śp. Profesora Bronisława Geremka z 26 marca 2008 roku, w którym proponował przeprowadzenie obrad „okrągłego stołu dla Tybetu” z udziałem przedstawicieli UE, ChRL i Dalajlamy, pod patronatem przewodniczącego Parlamentu i laureatów pokojowej nagrody Nobla.

W niedawno opublikowanym przez European Council on Foreign Affairs raporcie „EU-Chiny” Polska wskazywana jest jako aktywny uczestnik działań na rzecz Tybetu (obok Czech i Niemiec), co wiązane jest z historycznymi doświadczeniami Polaków, a także nierównym bilansem w obrotach gospodarczych (w Polsce więcej niż Chiny inwestują np. Korea czy Japonia).

W maju 2009 mija pięć lat od przystąpienia Polski do UE. Prawie 40 milionowy kraj reprezentuje w PE 54 eurodeputowanych (po wyborach 2009 będzie ich 50). Od lipca 2011 Polska będzie sprawować Prezydencję Rady Unii Europejskiej. Jest to rzadka okazja by promować przestrzeganie praw człowieka, szczególnie zważywszy na dotychczasowe wypowiedzi władz sugerujące scedowanie tego obowiązku na Unię Europejską. Dotychczas nasi posłowie do PE wykazali pewne zaangażowanie w sprawę – wśród nich posłanka Hanna Foltyn-Kubicka, Marcin Libicki, Janusz Onyszkiewicz i Filip Kaczmarek. Funkcjonuje także ponadpartyjna grupa Tibet Intergroup (Międzynarodowa Grupa do spraw Tybetu przy Parlamencie Europejskim) z przewodniczącym Thomasem Mannem, której członkowie jednak „ze względów bezpieczeństwa” wolą pozostać anonimowi.

Parlament Europejski odgrywa znaczącą rolę w trudnej drodze społeczności międzynarodowej do uświadomienia sobie, jak ważne jest przestrzeganie praw człowieka nie tylko „u siebie” lecz także na całym świecie. Pragmatyzm próbuje się pogodzić z podejściem idealistycznym, pojęcie godności ludzkiej z racjami ekonomicznymi. Problemem pozostają wewnętrzne podziały Unii i niemożność wypracowania wspólnego stanowiska w jakiegokolwiek sprawie na tyle, by je poprzeć realną siłą polityczną czy gospodarczą. ChRL jest doskonale świadoma tego partykularyzmu i potrafi wykorzystać go by odsunąć kwestię Tybetu na dalszy plan w swoich stosunkach tak z UE jak i z USA. Nie możemy jednak przeoczyć licznych działań naszych przedstawicieli w PE i samego Parlamentu, jak i całej Unii – gdyż tak naprawdę każdy z nas nadaje im prawdziwe znaczenie.

Mateusz Jurewicz, członek Zespołu ds. Międzynarodowych Programu Tybetańskiego

O NAS

Program Tybetański Fundacji Inna Przestrzeń - www.ratujTybet.org, jest członkiem International Tibet Support Network, międzynarodowej koalicji zrzeszającej różne organizacje na całym świecie, które jednomyślnie uznają Tybet za państwo okupowane i podejmują aktywne działania na rzecz zakończenia pogwałceń praw człowieka w Tybecie oraz przywrócenia Tybetańczykom możliwości korzystania z uznanych międzynarodowych praw do decydowania o własnym statusie politycznym, ekonomicznym, społecznym, religijnym i kulturowym.

Program Tybetański jest niezależny od jakiegokolwiek siły politycznej, jego działania utrzymywane są głównie dzięki indywidualnym darowiznom osób prywatnych. Monitoring działań przedstawicieli władz publicznych należy do głównych działań Programu Tybetańskiego (www.ratujTybet.org) oraz samej Fundacji Inna Przestrzeń (np. projekt Monitor Olimpijski www.olimpiada2008.info.pl).

Projekt w całości realizowany był społecznie, dzięki zaangażowaniu wolontariuszy działających w ramach Zespołu ds. Międzynarodowych Programu Tybetańskiego Fundacji Inna Przestrzeń.

Redakcja Raportu:

Piotr Cykowski, Anna Krawczyk, Mateusz Jurewicz, Agnieszka Muczkowska, Gabriela Semenowicz

© Fundacja Inna Przestrzeń 2009

Fundacja Inna Przestrzeń
Ul. Świeradowska 43/668
02-662 Warszawa
www.przestrzen.art.pl

Program Tybetański
www.ratujTybet.org
program@ratujtybet.org
tel. 0 22 374 33 15

Spółeczny Monitoring Wyborów realizowany był w ramach projektu „Dialog, działanie, prawa człowieka w Tybecie” finansowanego przez Fundację im. Stefana Batorego. Więcej informacji na temat projektu: http://ratujtybet.org/program/Dialog_dzialanie_prawa_czlowieka_w_Tybecie

Projekt wspierany przez Fundację im. Stefana Batorego